

381. 6

2-24

Զ. ԼԱՎՐԵՆՏԻԵՎ

ՀԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Նյութեր

Ազիսասորների համար

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ - 1928

30.04.2013

06 APR 2010

381.6

L-24

ար

Զ. ԼԱՎՐԵՆՏԻԵՎ

ՀԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Հյուպեր

Ազիսասորների համար

163

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ — 1928

1227 Զ. 57

ՀԱՅԻ ՄԱՍԻՆ.

Կես տարի յե արդեն հացամթերման խնդիրը հանդիսանում ե կուսակցության և խորհրդային իշխանության ուշադրության առարկան: Այն ժամանակ, յեր մեր տնտեսական ֆրոնտի մյուս վճռողական բնագավառներում—արդյունաբերություն, տրանսպորտ, բյուջե, դրամական շրջանառություն և այլն—մենք առաջադիմում ենք աջողությամբ, **հացի** շուկայում հանդիպեցինք լուրջ դժվարություններ:

Հայթայթման ընդհատումները, վոր տեղի ունեցան առանձին վայրերում, վորոշ տեղեր խուճապային տրամադրություն առաջ բերին: Մինչդեռ հացի ֆրոնտի դրության և հեռանկարների հանգիստ և լուրջ գիտակցումը բոլոր աշխատավորների կողմից՝ հանդիսանում ե հիմնական պայմաններից մեկն այն բանի, վոր մենք գուրս կզանք հերկա դժվարություններից: Մեր ագիտացիան պարտականություն ունի—բանվոր և գյուղացի մասսաներին ընդարձակորեն բացատրել հացի դրության և մեր անելիքների մասին:

Ներկա զրքույկը տեղեկատու նյութ ե հանդիսանալու կուսակցության ստորին ակտիվի և մանավանդ ագիտատորների համար՝ հացի խնդրի վերաբերմամբ:

Հացամթերում. Դրությունն ամենասուր կերպաների բնք ստացավ 1928 թ. հունվարին, յեր պարզվեց, վոր 1-ին կիսամյակում (հացամթերման տարին հաշվում են հուլիսից) մեր հաց մթերողները 125 միլիոն փութ հացահատիկ

Գրառեպլար 892 (բ.) Հր. 824 Տիրաժ 3000

Պետհրատի 2-րդ տպարան Յերեանում—պատ 997

պակաս են մթերել, քան անցյալ տարվա նույն ժամանակամիջոցին: Շնորհիվ կուսակցության և խորհրդային իշխանության կարող միջոցների, մենք հունվարին, փետրվարին և մարտին գրեթե լրացրինք առաջին կիսամյակի պակասը: Յեթե ներկա տարվա մթերումները համեմատենք անցյալ տարվանի հետ — կստացվի հետևյալ պատկերը (տես 5-րդ եջի աղյուսակը):

Մթերված պլանային մթերոգների կողմից

(Միլիոն փեթերով)

	1926—27 թվին			1927—28 թվին		
	Բոլոր հացահատիկները	Այդ թվում		Բոլոր հացահատիկները	Այդ թվում	
		Տարեկան	Ցուրեն		Տարեկան	Ցուրեն
1 յեռամսյակ . .	149.5	29.2	95.3	161.8	41.6	101.0
2 " . .	287.8	57.7	162.6	150.7	31.8	79.8
3 " . .	159.7	36.4	82.4	264.5	73.6	130.0
Ապրիլ	27.1	5.5	15.2	13.3	3.9	5.8
Մայիս	19.4	4.8	11.0	17.2	6.1	7.0
Ընդամենը 11 ամսվա ընթացքում	643.5	133.6	366.5	607.5	157.0	323.6

Այդ աղյուսակը պարզ ցույց է տալիս, թե վոր քան կարևոր էր այն բեկումը հացամթերման մեջ, վոր

զլուխ բերնը ներկա տարվա 3-րդ յեռամսյակում: Հենց այդ յեռամսյակը հնարավորութուն տվեց մթերված հացի ընդհանուր զուամարը հասցնել գրեթե այն մակարդակին, վորին հասանք անցյալ տարի: Մենք ասում ենք՝ գրեթե, վորովհետև հունիսի 1-ին մթերումները հասել էին 607 միլիոն փթի՝ հակառակ 643 փթի, վոր մթերվել էին անցյալ տարվա հունիսի 1-ին:

Աղյուսակը ցույց է տալիս նաև, վոր մեր ամենամեծ զժվարութունները ցուրենի շուկայումն են. այն ժամանակ, յերբ տարեկանի մթերումը ներկա տարում գերազանցել է անցյալ տարվանին 23 միլիոն փթով, ցուրենի մթերումը անցյալ տարվանից պակաս է 43 միլիոն փթով:

Դեռ կուսակցության XV-րդ համագումարը հավաստեց, վոր գյուղատնտեսության մակարդակը տակավին մնում է ծայր աստիճան ցածր (բանաձև կհի հաշվառվության առթիվ):

Զնայած այն վերելքին, վոր կատարել ենք վերջին տարիներս ընդհանուր ժողովրդական տնտեսության մեջ, այդ թվում և գյուղատնտեսության, համագումարն ընդգծեց, «վոր բերքատվության մակարդակը տակավին շատ ցածր է, մանավանդ Յեվրոպայի և Ամերիկայի համեմատությամբ, վոր գյուղատնտեսության զարգացման տեմպը տակավին շատ թույլ է, վոր ծայր աստիճան մեծ է նրա կախումը բնության ֆակտորներից (յերաշտ և դրս հետ կապ ունեցող անբերրիությունը և այլն), վոր գյուղատնտեսության ապրանքայնությունը տակավին ծայր աստիճան քիչ է համեմատությամբ այն խնդիրների, վոր զրված են

ներկայումս գյուղատնտեսութեան առաջ՝ սոցիալիստական ժողովրդա-տնտեսութեան պլանի տեսակետից» (Համկեկ(բ) XV-րդ համագումարի՝ գյուղում կատարվող աշխատանքի մասին ընդունած բանաձևից)։

Համագումարի մատնանշած մոմենտներից կարելի էրը հանդիսանում է գյուղատնտեսութեան ներկայիս ցածր ապրանքայնութիւնը։

Յեթե վերցնենք գյուղատնտեսութեան ընդհանուր արտադրանքը, նա 1927/28 թվին մոտեցել է նախապատերազմյան մակարդակին։ Այսպես, որինակ, ցանքատի տարածութիւնը, վոր 1913 թվին կազմում էր 108 միլիոն դեսյատին, ներկա տարում կազմում է 106 միլիոն դեսյատին։ Անասունների քանակը միջին թվով (այսինքն՝ բոլոր տեսակի անասունները խոշորի հաշվով) նախապատերազմյան քանակից ավելացել է 3⁰/₀-ով։ Այդ թվում կովերի քանակը 26 միլիոնից (1913 թվին) հասել է մինչև 30 միլիոնի (1927/28 թ.)։ Այս տվյալների մեջ պետք է ուղղում մտցնել՝ բնակչութեան աճումը նկատի ունենալով։ Յեթե վերցնենք ցանքատի տարածութիւնը, շնչին այժմ ընկնում է 90⁰/₀ նախապատերազմյանից։ Անասունները միջին թվով (խոշորի հաշվով) շնչին ընկնում են 95⁰/₀ 1913 թվի համեմատութեամբ։

Զգալի կերպով դրութիւնը վատանում է, հենց վոր ընդհանուր արտադրանքից անցնում ենք ապրանքայինին, այսինքն՝ գյուղատնտեսութեան արտադրանքի այն մասին, վոր գյուղացիութիւնը հանում է շուկա։

Վերցնենք հացահատիկները (տարեկան, ցորեն, վարսակ, գարի և այլն), Մինչև պատերազմը գյուղա-

տնտեսութիւնը արտադրուղյա (գյուղից դուրս գտնւ-վող) շուկային տալիս էր 1,300 միլիոն փութ ցորեն։ Դրանից 500 միլիոն փութը ուտում էր քաղաքը, իսկ 800 միլիոն փութը արտահանւում էր (արտահանման)։ Այդ 1,300 միլիոն հացամթերքը կազմում էին 26⁰/₀-ը հացի ընդհանուր արտադրանքի, վորը կազմում էր 5

Մինչ պատերազմը	Հացի ընդհանուր արտադրանքը		Ապրանքային հաց (արտագյուղյա)		Ապրանքային հացի փութայնութիւնը
	Միլիոն փութերով	% 0/0-ով	Միլիոն փութերով	% 0/0-ով	
1. Գալվածատերերը	600	12,0	281,6	21,6	47,0
2. Կուլակները	1,900	38,0	650,0	50,0	34,0
3. Միջակներն ու չքավորները	2,500	50,0	369,0	28,4	14,7
Ընդամենը	5,000	100,0	1,300,6	100,0	26,0
1926—27 թվին					
1. Խորհրդ. տնտես. և կոլտնտեսութ.	80,0	1,7	37,8	6,0	47,2
2. Կուլակները	617,0	13,0	126,0	20,0	20,0
3. Միջակներն ու չքավորները	4,052,0	85,3	466,2	74,0	11,2
Ընդամենը	4,749,0	100,0	630,0	100,0	13,3

միլիարդ փութ։ Սա նշանակում է, վոր հացի ապրանքայնութիւնը կազմում էր 26⁰/₀։

Պատկերը զգալի կերպով փոխվել է հեղափոխութունից հետո: Ամբողջ ապրանքային հացը, վոր գլուղը տալիս է դրսի (արտագլուղյա) շուկային, 1926/27 թ. կազմում էր 630 միլիոն փութ: Ընդհանուր արտադրանքի (4,79 միլիոն փութ) վերաբերմամբ դա կազմում էր 13⁰/₁₀-ը: Մենք տեսնում ենք հացի ապրանքայնությունը կրկնակի ընկած:

Ինչն է հացի ապրանքայնություն այդքան շատ ընկնելու պատճառը: Ինչո՞ւ գլուղը, վոր արտադրում է գրեթե նույնքան հաց, վորքան արտադրում էր մինչ պատերազմը, դրսի (արտագլուղյա) շուկային տալիս է յերկու անգամով պակաս հաց:

Ընկ. Ստալինը, այդ հարցին պատասխանելով, բերել է հետևյալ աղյուսակը, վոր ցույց է տալիս հացի արտադրության և ապրանքային հացի վիճակը մեր յերկրում—մինչ հեղափոխությունը և այժմ: Այս թվերը, վոր տվել է Կենտ. Վիճ. Վարչ. կոլլեգիայի անդամ ընկ. Նեմչինովը, ստույգ լինելու հավանություն չունեն, բայց դրանք հնարավորություն են տալիս մոտավոր հաշիվներ անելու:

«Ինչ է ասում այս աղյուսակը:

Նախ և առաջ ասում է այն, վոր հացի մթերքների ճնշող մասսայի արտադրությունը կալվածատերերից ու կուլակներից անցել է մանր ու միջակ գյուղացիներին:

Սա նշանակում է, վոր մանր ու միջակ գյուղացիները, ազատվելով բոլորովին կալվածատիրական ճնշումից և, հիմնականում, ջլատելով կուլակության ուժը՝ հնարավորություն ստացան լուրջ կերպով բարելավելու իրենց նյութական դրությունը: Սա Հոկ-

տեմբերյան հեղափոխության հետևանքն է: Սրա մեջ արտահայտվում է ամենից առաջ՝ այն վճռական ոգուտը, վոր գյուղացիության հիմնական մասսաները ստացան Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից:

Յերկրորդ՝ ասում է այն, վոր ապրանքային հացի հիմնական տերերը մեզանում անդիսանում են մանր և, ամենից առաջ, միջակ գյուղացիները: Սա նշանակում է, վոր վո՞չ թե հացի ընդհանուր արտադրանքի տեսակետից, այլ ապրանքային հացի արտադրության տեսակետից ՍՍՀՄ դարձել է, Հոկտեմբերյան հեղափոխության հետևանքով, մանր-գյուղացիական տնտեսություն լերկիր, իսկ միջակը—յերկրագործության կենտրոնական դեմքը:

Յերրորդ՝ ասում է այն, վոր կալվածատիրական (խոշոր) տնտեսության լիկվիդացիան, կուլակային (խոշոր) տնտեսության կրճատումը ավելի, քան յերեք անգամ, և մանր գյուղացիական տնտեսություններին անցնելը, վոր ներկայացնում է ապրանքայնության միայն 11⁰/₁₀ ը, և փոքրիշատե զարգացած խոշոր հասարակական տնտեսության (կոլ. տնտես, խորհրդ. տնտեսություններ) բացակայությունը, պետք է առաջ բերելին և իրոք առաջ բերին ապրանքային հացի խիստ կրճատում՝ նախապատերազմյան ժամանակի համեմատությամբ» (Ստալին):

Այսպիսով, ապրանքային հացի կրճատումը բացատրվում է նախ և առաջ՝ «մեր գյուղատնտեսության կառուցվածքի (строение), Հոկտեմբերյան հեղափոխության հետևանքով կատարված, փոփոխությամբ, խոշոր կալվածատիրական և խոշոր կուլակային տնտեսությունից (վոր տալիս էր ապրանքային հացի

ամենաշատ քանակը) մանր և միջակ տնտեսութեան անցնելով, Հենց միայն այն, վոր մինչ պատերազմը ունեցինք 15 — 16 միլիոն անհատական գյուղացիական տնտեսութեաններ, իսկ այժմ ունենք 24 — 25 միլիոն գյուղացիական տնտեսութեաններ, — սա արդեն վկայում է այն, վոր մեր գյուղատնտեսութեան հիմնական բազան հանդիսանում է մանր գյուղացիական տնտեսութեանը, վոր տալիս է ապրանքային հացի միխիմումը: Գյուղատնտեսութեան մեջ խոշոր տնտեսութեան ուշքը, լինի նա կալվածատիրական, կուլակային թե կոլլեկտիվ տնտեսութեան, կայանում է նրանում, վոր նա այդ խոշոր տնտեսութեանը, հնարավորութեան ունի գործադրել մեքենաներ, ոգտազործել գետնային տվյալները, պարարտացնել հողը, բարձրացնել աշխատանքի արտադրողականութեանը և, այդպիսով, տալ ապրանքային հացի շատ ավելի մեծ քանակ: Յեվ, ընդհակառակը, մանր գյուղացիական տնտեսութեան թուլութեանը նրա մեջ է, վոր նա զուրկ է, կամ դրեթե զուրկ է, այդ հնարավորութեաններից, վորի պատճառով էլ նա հանդիսանում է կիսապառուղական տնտեսութեան, և սակավ ապրանքային: Վերցնենք, որինակ, կոլտնտեսութեաններն ու խորհրդ. տնտեսութեանները: Նրանք մեզանում ապրանքային հաց տալիս են իրենց ընդհանուր արտադրանքի 47,2 տոկոսը: Այլ խոսքով ասած՝ նրանք ապրանքային հաց տալիս են ավելի, քան կալվածատիրական տնտեսութեանը պատերազմից առաջ: Իսկ մանր ու միջակ գյուղացիական տնտեսութեանները: Նրանք մեզանում ապրանքային հաց տալիս են ընդամենը միայն 11,2 տոկոսը իրենց ար-

տադրանքի ընդհանուր գումարից: Տարբերութեանը ինչպիս տեսնում եք, բավական պերճախոս է» (Ստալին):

Հացի հսկայական արտադրումը նախապատերազմյան Ռուսաստանից, իսկապես, հիմնված էր վոչ թե յիրկրում յեղած հացի իրական ավելցուկի վրա, այլ այն բանի վրա, վոր գյուղացիութեան չքավոր ու միջակ լայն մասսաները և քաղաքի աշխատավորական մասսաները կիսակուշտ էլին մնում:

«Կիսակուշտ մնալով, բաց արտահաններ» — ահավասիկ ինչ լողունքով էր իրականացնում իր հացի արտադրումը ցարական-կալվածատիրական Ռուսաստանը: Կիսակուշտ մնում էլին, իհարկե, վոչ կալվածատերերը, վոչ էլ կուլակները, այլ գյուղական չքավորութեանը: Հացը գյուղացիութեան ձեռից շորթում էլին տուրքերի, հողային հարկերի ճնշումով: Իսկ կալվածատերերն ու կուլակները, վոր մինչ հեղափոխութեանը տիրում էլին մոտ 100 միլիոն հեկտար հողի (ՌՍՖՍՀ տերրիտորիայում), շուկա էլին հանում ընդհանուր ապրանքային հացի հսկայական մասը: Հոկտեմբերյան հեղափոխութեանը գրեթե բոլոր այդ հողերը հանձնեց չքավորներին ու միջակներին (կալվածատերերը բոլորովին լիկվիդացիայի են յենթարկված, իսկ կուլակների ձեռին մնացած հողը տասն անգամ ավելի պակաս է, քան մինչև հեղափոխութեանը): Հողային այս բաժանումը պատճառ յեղավ, վոր միջակներն ու չքավորներն այժմ արտադրում են $1\frac{1}{2}$ միլիարդ փութ հաց ավել, քան մինչև հեղափոխութեանը: Վորովհետև գյուղական չքավորների և միջակների սընունդի մակարդակը մինչ հեղափոխութեանը ծայր աստիճան ցածր էր. ուստի չքավորի և միջակի հացի ար-

տաղերանքի այս աճը գործադրվեց աշխատավոր գյուղացիության կյանքի բարելավման վրա:

Այսպիսով, Հոկտեմբերյան հեղափոխ. հետևանքով գյուղացիության մասսայի կողմից հաց սպառելու աճումը հանդիսանում է այժմ հիմնական ֆակտ, վորը և վորոշում է մեր գյուղությունը հացի ֆրոնտում:

Միևնույն ժամանակ խիստ աճում է հացի պահանջը նաև քաղաքի կողմից և այն ռազոնների կողմից, վորոնք արտադրում են գյուղատնտես-

ՄՆՆԴԱՄ ԹԵՐՔՆԵՐ	Պետերբուրգ 1908 թ.	Մոսկվա 1926 թ.
1. Տարեկանի հաց	21,8	19,8
2. Ցորեն հաց	8,3	12,0
3. Միս	4,5	5,7
4. Պասուց յուղ	0,33	0,5
5. Կովի	0,49	0,54
6. Կրուպա	1,12	1,22
7. Գետնախնձոր	12,8	10,8

սական հում նյութեր (բամբակի, շաքարածակնդեղի, վուշաբուծական շրջանները և այլն): Մեր քաղաքներն աճում են: Ավելացել է վոչ միայն բնակչության բնական աճումը Բաղաքներն են գալիս հետգհետե ավելի ու ավելի մեծ թվով մարդիկ գյուղերից: Վերջին չորեք տարվա ընթացքում, այսպիսով, մեր քաղաքներն են չեկել մոտ $2\frac{1}{2}$ միլիոն մարդիկ (սա բացի քաղաքային բնակչության բնական աճումից):

Ծավալված շինարարությունը, ընդարձակված ֆարրիկներն ու գործարանները այս բոլորն առաջադրում են հացի պահանջ՝ ավելի մեծ մասսայի համար: Աճում են և հացի սպառման նորմաները քաղաքներում՝ բնակչության բարեկեցության մակարդակի ընդհանուր բարձրացման շնորհիվ: Մասսայական գործածություն մեջ տարեկանին հետգհետե փոխարինում է ավելի ցորենը:

Ահա մի աղյուսակ, վոր տալիս է մայրաքաղաքների բանվորների սպառումի պատկերը 1908 թ. և 1926 թ. (միջին թվով, մեկ ուտողին ամիսը կիլոգրամներով):

Մենք տեսնում ենք, թե ինչպես տարեկանը տեղի չե տալիս ցորենին, ինչպես գետնախնձորը փոխարինվում է հացով, յուղով, մսով և այլն, Յեթե հաշվի առնենք, վոր 1926 թ. մինչև 1928 թ. սպառման աճումը և նրա վուակի լավացումը շարունակվում է, կհասկանանք, թե բանվորական մասսայի սննդի այդ փոփոխությունը վորքան պիտի անդրադառնա շուկայի վրա:

Միանգամայն պարզ է, վոր այս թվերը բնորոշում են վոչ միայն մայրաքաղաքների բանվորների սնունդը, այլև բոլոր միացած քաղաքների և արդյունաբերական ռազոնների բանվորների սննդառությունը:

Ընկ. Ստրումիլինը տալիս է տվյալներ, վորոնք պատկերացնում են ամբողջ միության բանվորների սննդառությունը (վոչ միայն մայրաքաղաքների) $\frac{1}{10}$ -ով նախապատերազմյանի համեմատությամբ (1908—1922 թվականներին):

Ահա այդ տվյալները:

Յեթե մինք տվյալներ ունենալինք այն ժամանակի մասին, վոր անցել է 1925/26 թվից մինչև այսօր, այդ դեպքում պատկերն, անշուշտ, ելավելի պայծառ կլիներ:

Մթերքներ	Սպառումը 0/0-ով նախապատերազմ- յանի համեմատությ.
Տարեկանի ալյուր	95
Ցորենի »	164
Զինեղեն	64
Միս (և ճարպ)	157
Պասուց յուղ	97
Կովի »	142
Շաքար (և այլ քաղցր- ւեղեն)	128
Հագուստ, սպիտակե- ղեն և վտանաման	115

Բամբակի, վուշի, շաքարի ճակնդեղի ցանքսի աճումը պատճառ է դառնում, վոր հում մթերքների ռաշոնում հացահատիկ ավելի քիչ են ցանում: Սա ևս հացի հավելյալ պահանջի աղբյուր է:

Վերջապես, սպառող շրջանում աճում է նույնպես հացի սպառումը հենց գյուղացիության կողմից, վոր կապ ունի տնայնագործական արհեստների, գրսի աշխատանքի գնալու սեզոնային աշխատանքների և այլնի հետ:

Ահա մի աղյուսակ, վոր տալիս է գյուղի բնակչության սննդի վորակի աճման և լավացման պատկերը՝ մեր տնտեսության վերականգնման տարիների ընթացքում,

Մթերքներ	1926 թ. փետ. և 19 3 թ. փետ. 0/0-ի համեմատությամբ.	
	Սպառող շրջան	Արտադրող շրջան
Տարեկանի ալյուր	97,5	70,8
Ցորենի »	153,5	131,8
Շաքար	326,7	437,9
Միս	242,6	331,8
Զինեղեն	92,8	67,5
Ճարպ	208,8	319,5
Կովի յուղ	141,4	160,6
Կաթ և կաթնամթերք	193,4	181,5
Զու	100,0	252,4

Այստեղ ել տեսնում ենք, թե ինչպես տարեկանի հացը տեղի յե տալիս ցորեն հացին (ընդհանուր սպառվող հացի քանակի աճման ժամանակ), ձկնեղենը՝ մսին, թե ինչպես է աճում յուղի, ձուի, կաթի և այլ սննդամթերքների սպառումը գյուղում:

Այսպիսով մենք ունենք. 1) աշխատավոր գյուղացիության հացի սպառման աճում և դրա հետևանքով յերկրում ապրանքային հացի քանակի կրճատում,

և 2) հացի սպառման աճում քաղաքներում և հում մթերքներ արտադրող ռալոններում:

Հացի սպառման այդ աճումը պարզ յերևում և հետևյալ թվերից:

Մենք այս տարի, 9 ամսվա ընթացքում (1927 թ. հուլիսից մինչև 1928 թ. ապրիլը) ծախսել ենք ներքին շուկայում, պլանային մթերոցների միջոցով, 126¹/₂ միլիոն փութ հացահատիկ ավելի, քան անցյալ տարի: Մենք այսպիսի գերաժախս, անցյալ տարվանի հակառակ, կարողացանք անել այն պատճառով, վորովհետև խիստ կրճատեցինք հացի արտաձուլման արտասահման: Անցյալ տարի մենք արտահանեցինք արտասահման 154 միլիոն փութ հաց, այս տարի միայն 26 միլիոն փութ (հենց վոր պարզվեց, թե մթերումները թույլ են կատարվում—հացի արտաձուլմը կրճատվեց):

Այդ պատճառով թեև այս տարվա մթերումները չեն անցնում անցյալ տարվանից, բայց բնակչությանը կարողացել և գնել 9 ամսվա ընթացքում 126¹/₂ միլիոն փութ հաց ավելի, քան անցյալ տարի: Այս թվի մեջ մտնում և և մի այնպիսի ծախս, ինչպիսին և չքավոր ու միջակ գյուղացիությանը պարանաացանի համար 20 միլիոն փութ սերմացու բաժանելը: Այստեղ մտնում և նաև Անդրկովկասի և Միջին Ասիայի հացի մատակարարման ավելացումը՝ այդ տեղերում բամբակի ցանքսերն ընդարձակելու նպատակով:

Այսպիսով ներքին շուկան հետզհետե ավելի հաց և պահանջում, և այդ պահանջի ընդհանուր գումարը հասնում և տարեկան 700—725 միլիոն փթի: Ապրանքային հացի արտադրությունը յետ և մնում հացի պահանջը աճելու պատճառով:

Կուլակն ոգս-
վում և գծվա-
րություններին

Գյուղի կուլակ և սպեկուլյանտ տարբերը, ինչպես հայտնի յե, փորձեցին ոգտվել հացի ֆրոնտի մեր այս դժվարություններից: Կուլակը բռնեց հացը պահելու և նրա գծերն ունցնելու գիծը: Այստեղ կարևորը միայն այն չե, վոր կուլակը սկսեց իր սեփական պաշարները պահել: Չե վոր կուլակը գյուղում հաճախ հեղինակություն և տնտեսական խնդիրներում: Նրա ագիտացիան, նրա որինակը ազդում և միջակների ավելի ունեւոր մասի վրա: Ահա թե ինչու կուսակցությունն ու խորհրդային իշխանությունը ձեռք առան կարուկ միջոցներ՝ պայքարելու կուլակների այդ սպեկուլյատիվ մեքենայությունների դեմ, մինչև իսկ հացի մեծ պաշարներ պահող չարանեղ սպեկուլյանտներին 17 հոգվածի համաձայն (վոր պատժում և սպեկուլյացիայի համար) դատի հանձնելով: Միևնույն ժամանակ հացի շրջաններն են տարված մեծ քանակությամբ արդյունաբերական ապրանքներ, վորպեսզի ուժեղանա գյուղացիության հացի վաճառքը: Այս միջոցները, ինչպես տեսանք վերև բերված թվերից. հացամթերման գործում բեկում առաջ բերին: Մենք ազատվեցինք հացի գործի կատաստրոֆիկ դրությունից: Բայց գծվարությունները վերացված չեն ամբողջովին: Այժմ հարցն այն և, վոր դեմանանք (дотянут) մինչև նոր բերքը և ապահովենք նորմալ հացամթերումը յեկող տարի:

Հայրապետ
հեռանկարներ

Մեր հացը կհերքի արդյոք մինչև նոր բերքը: Այն պաշարները, վոր ունի պետությունը, անպայման հնարավորություն են տալիս՝

բնակչութեանը հաց մատակարարել մինչև նոր բերքը: Բայց մի պայմանով—հացի սպառումը **սօցսեսիով**: Չե վոր նոր բերքի հացը միանգամից, մի որվա մեջ, դաշտից Հացամթերքի խանութը չի ընկնի: Մանավանդ վոր ուշ գարնան պատճառով փոքր ինչ ուշանալու յե և նոր բերքի հավաքումը: Բացի դրանից, անհրաժեշտ և, վոր աշնանացանի կամ պանիրային չքավորներին և միջակներին սերմացու մատակարարենք: Դա կպահանջի 18 միլիոն փութ հացահատիկ նոր բերքի առաջին մթերքումից: Գործը պետք և այնպես դնել, վոր յեղած պաշարները բաժանվեն և ոգտագործվեն ռացիոնալ կերպով և տնտեսաբար: Դրան են վերաբերում և վերջին ժամանակներս ձեռք առնված միջոցները:

1. Կրճատել ալյուրի վաճառքը և փոխարինել դրան հացի վաճառքով: Այս միջոցը կրկնակի տնտեսում է տալիս: Ամենից առաջ դադարեցնում է ալյուրի խոճապային գնումը, վոր կատարում է բնակչութեանը պաշարի համար: Հետո տնտեսվում է հացը թխելիս, վորովհետև խոշոր հացաթխումը ավելի տնտեսում է տալիս ալյուրը սպառելու իմաստով, քան տանը թխելը:

2. Անցնել ցորենի ութսուն տոկոսյա միատեսակ ալյուրի մշակման: Ցորենն այս ձևով աղալուց ստացվում է ավելի ալյուր, քան նախկին ձևով աղալուց:

Վատանում է արդյոք դրանից ցորենի ալյուրի վորակը, նրա անդարարութեանը: Հացի գույնը փոքր ինչ փոխվում է, բայց ալյուրի անդարարութեանը, 80% աղալու դեպքում, չի պակասում: Իսկ դրա փոխարեն, յեթե առաջ յերեք տեսակի աղալու դեպքում ստացվում էր առաջին տեսակը—սպիտակ ալյուր, յերկ-

րորդ տեսակը—լավ հաց և յերրորդը՝ գործածութեան համար անպետք (նա մասամբ գործադրվում էր իրրե կեր ձիերի համար), հիմա մի տեսակ աղալու դեպքում մենք շահում ենք այն, վոր ամբողջը կերթա սննդի համար:

Այստեղ կա մի հանգամանք ևս: Նախկին յերեք տեսակն աղալու ժամանակ հատկապես սպեկուլյացիա յեր ծավալվում առաջին տեսակի (սպիտակ ալյուրի) շուրջը: Այդ տեսակը քիչ էր և դա արհեստական կերպով ուժեղացնում էր սպեկուլյացիան: Այժմ այդ բանն այլևս չի լինի:

Այսպիսի միատեսակ աղացում վաղուց կատարվում է Ֆրանսիայում, Իտալիայում և այլ յերկրներում:

3. Պեճք է բռնել այն գիծը, վոր հացի նորմալ, անընդհատ հայթայթումով ապահովվեն առաջին հերթին խոշոր քաղաքներն ու արդյունաբերական ռայոնները: Մենք չենք կարող բոլոր մանր քաղաքներին ու գյուղաքաղներին հաց հայթայթել իհաշիվ պետական մթերութեանի: Այդ տեղերում պետք է զարկ տրվեն կոոպերացիայի մթերութեանին, տեղական շուկաներին, ուր գյուղացիներն անմիջապես հաց են բերում և այլն:

Վոչ մի դեպքում թույլատրելի չեն այն ալյանդակութեանները, վոր թույլատրվել է յին միջանի ռայոններում, յերբ շուկաները ցրում է յին, շուկան հացահատիկ բերող գյուղացիներին հարկադրում է յին տանել դրանց լցնել պետական հաց մթերողների պահեստները, վարչական կարգով սահմանում է յին հաստատուն գներ շուկաներում և այլն: Վարչական այսպիսի խիստ միջոցները բնավ չեն բղիւմ կոոպակցութեան գծից, վոր բռնել է շուկաները կանոնավորելու կուրսը, վոր

չի վերացրել և չի պատրաստվում վերացնելու գյուղացու հացի տուևուր անելու ազատութիւնը:

4. Մենք պետք է հացը ծախսենք հաստատուն ծրագրով: Դժվար չե՞ մի շարժվա մեջ բոլոր պաշարները շուկա հանել, բայց նրանք կընկնեն սպեկուլյանտի և ավելի ճարպիկ մարդկանց ձեռքը, վոր պաշար են հավաքում: Պետք է պարզ գիտակցել տալ, վոր տեղական կոոպերատիվների կողմից հացը ծախսելու խիստ նորմաները բնավ չեն նշանակում այն, թե հաց չկա: Բանն այն չէ, թե հաց չկա, այլ այն, վոր **յեղած պաշարները** շուկայի բաժին չդառնան և դատարկածնոն չմնանք հաց հայթայթելու ամենապատասխանատու շարաթիւններում:

Այս բոլոր միջոցների կիրառումը լիակատար հնարավորութիւն կտա ապահովել հացի անընդհատ հայթայթումը մինչև այն մոմենտը, յերբ նոր բերքը մեր տրամադրութեան տակ կլինի:

Ապագա բերքի նշանները զգալիորեն լավացել են վերջին շարաթիւնը: Գարնանը միքանի շրջաններում փչացավ աշնանացանի վորոշ մասը: Շնորհիվ գյուղացիութեան յեռանդի, խորհրդային իշխանութեան տված սերմացուի և գործիքների ոգնութեամբ, հաջողվեց այդ տեղերում նորից ցանել փչացած ցանքսերի տարածութիւնը: Անձրեւներն ոգնեցին թե՛ աշնանացանին թե՛ գարնանացանին: Հետեանքը — մենք սպասում ենք լավ բերք, մանավանդ գարնանացանից:

Հունիսի 15-ի տվյալների համաձայն, բերքի գրութիւնը հետեյալն է: Յեթե միջին բերքը վերցնենք 100, այդ դեպքում, միջին թվով (ԽՍՀՄ մեջ) աշնանացանը ցույց է տալիս 99, իսկ գարնանացանը — 127:

Միջին թվով, ամբողջ ցանքսը բնորոշվում է այս դեպքում — 117 թվով (հակառակ անցյալ տարվա 106-ի): Ի հարկե, այստեղ հնարավոր են հետագայում փոփոխութիւններ: Բայց այժմ հունիսին ապագա բերքի գրութիւնը միանգամայն լավ է: Հացա-Ֆուրածային ապագա տարվա բալանսը պարզվում է այժմ, հունիսի 15-ի տվյալների համաձայն, ունի այս պատկերը: Հացահատիկների ընդհանուր հավաքսը (сбор) աճում է, անցյալ տարվանի հակառակ, 400—500 միլիոն փթով, ըստ վորում գարնան ցորենի աճը ծածկում է տարեկանի և աշնան ցորենի պակասը:

Հարց է ծագում, թե ինչ գիծ են **ԽՍՀՄ-ի խուսափել հետագա դժվարութիւնները:** Բունեղու կուսակցութիւնն ու խորհրդային իշխանութիւնը՝ հացի շուկայում դժվարութիւններ ստեղծող հիմնական պատճառները վերացնելու

և ապագայում հացի ֆրոնտի դժվարութիւնների կըրկնութիւնը կանխելու համար:

Կուսակցութեան այդ գիծը հետեյալ նպատակն ունի.

1. Անհրաժեշտ է բարձրացնել գյուղատնտեսական արտադրանքի ընդհանուր մակարդակն այնպես, վոր գյուղի ներկա սննդատուրի մակարդակի դեպքում էլ հացի ավելցուկ ունենանք քաղաքների համար, հաց սպառող ռայոնների համար և արտածման համար:

2. Անհրաժեշտ է գյուղում զարկ տալ **խուսուր կոլեկտիվ տնտեսութեան**, վորը կոգտագործի նորագույն տեխնիկան, հացի ավելցուկ կարտադրի և կադմակերպ ձևով այդ ավելցուկը կփոխի քաղաքի արդյունաբերած ապրանքների հետ:

3. Մենք գյուղում պետք է ստեղծենք աշխարհի դրություն, վոր կուլակութիւնը չկարողանա խանգարել մեր քաղաքականութեանը հացի ֆրոնտում:

4. Մենք պետք է ապահովենք գյուղի մատակարարումը արդուհագործական ապրանքների աշխարհի քանակով և աշխարհի դնով, վորպեսզի գյուղացիութեան մեջ ուժեղացանք շուկան հաց հանելու խթանը:

5. Մեր գների քաղաքականութեան մեջ գյուղատնտեսութեան տարրեր մթերքների նկատմամբ մենք պետք է գլուխ բերենք գների աշխարհի հարարերակցութիւն, վորով հացահատիկի տնտեսութիւնը զարգանար ավելի յեռանդով, քան մինչև այժմ, և վորի շնորհիվ հաց վաճառելը ձեռնտու լիներ գյուղացիութեան համար:

6. Հաց մթերող ապարատը պետք է կազմված լինի աշխարհ, վոր նա աշխատի ավելի կազմակերպված (առանց մրցութեան), ավելի ակտիվ (հույս չդնի հանգամանքների բերումին) և ավելի եժան (կրճատի առևտրական ծախսերը):

Այստեղ տեղը չէ մանրամասն կանգ առնել բոլոր այն միջոցների վրա, վորոնք ուղղված են մատնանշված նպատակներին հասնելու համար: Բերենք հիմնականները.

I Գյուղատնտեսութեան արտադրանքը բարձրացնելու գծով: Մենք պետք է ձգտենք մեր հողերի բերքատուութիւնը բարձրացնել: Չե վոր յեթե մեզ հաջողվի բերքատուութիւնը բարձրացնել թեկուզ դեպատ. 2—3 փութ, մենք վոչ միայն կապահովենք հացով ներքին պահանջը, այլ և զարկ կտայինք հացի արտածումին, վորպեսզի զարկ տայինք և մեքենաների ու սար-

քավորման ներածումին՝ արտասահմանից: Մի շարք ռաշոններում դեռ հնարավորութիւն կա ընդարձակելու գյուղացիական տնտեսութիւնների ցանքսերի տարածութիւնը, հողաշինարարութիւնը, չքավորներին և միջակներին մեքենաներ, պարարտանյութեր, լավ տեսակի սերմեր, գյուղատնտեսական ոգնութիւն հայթայթելը — այս խնդիրները հիմա պահանջում են ավելի մեծ ուղղորդութիւն և շատ միջոցներ, քան մինչև այժմ: Պարզ է ինքնին, վոր բոլոր այս միջոցները կիրառելու ժամանակ դասակարգային գիծ վարելը հանդիսանալու է խորհրդային և կոոպերատիվ մարմինների աշխատանքի պայմանը:

Բայց բերքատուութեան բարձրացումն իսկապես լուրջ նախերով փոքր տնտեսութեան ուժից վեր է: Կուլակն այստեղ բոլոր առավելութիւններն ունի չքավորի և միջակի հանդեպ: Ընկ. Յակովլևը XV-րդ համագումարին ներկայացրեց այսպիսի թվեր. տարեկանի բերքն Ուրալի նահանգում՝ չքավորների տնտեսութեան մեջ, կազմում է 35 փութ՝ դեպատինից: Վորքան տնտեսութիւնն ամուր է, բերքն այնքան բարձր է. ավելի ունեւոր տնտեսութիւնների մեջ մի դեպատինի բերքը հասնում յե 53 փութի: Սոշոլ տնտեսութեան առավելութիւնը սա յե: Ուստի և, ձգտելով բարձրացնել չքավորների ու միջակների գոյութիւն ունեցող անհատական տնտեսութիւնների բերքատուութիւնը, մենք պետք է հիշենք, վոր իրապես բերքատուութեան մասսայական բարձրացումը իսկական լուրջ նախերով է միայն փոքր տնտեսութիւնները վերականգնելով՝ դնել նրանց խոշոր կոլեկտիվ տնտեսութիւնների ռեւանների վրա: Ուստի կոլեկտիվացման լուրջ ուղի

մեզ չի ազատում միլիոնավոր անհատական չքավոր ու միջակ տնտեսությունների հզորացմանը աջակցելու պարտականությունից:

2. Գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման գծով:

Գարնան ցանքսի կամպանիայի փորձը ցույց տվեց, վոր ինչպես հարկն է, կոլեկտիվացման գործին ձեռնարկելով, մենք կարող ենք առաջ բերել լուրջ բեկում:

Նախնական տվյալների համաձայն, կոլտնտեսությունների (կոմունաների, արտելների և ընկերությունների) թիվը դարձան ցանքսի կամպանիայի շրջանում անելացավ 8.200 միավորով (այս տվյալներն անպայման պակաս են, վորովհետև այստեղ հաշվի չեն առնված մի շարք շրջանների աճումը): Բացի դրանից, այս տարվա դարձանը կազմակերպված են 7¹/₂ հազարից ավելի պարզ միություններ (մեքենադատագործման, սերմարածական, մեկիորատիվ և նման ընկերություններ): Առանձին խոշոր ուսյոններում կոլտնտեսությունների թիվը միմիայն այս տարվա դարձանը կրկնապատկել է: Թեև ստույգ տվյալներ կան միայն 8.200 նոր տնտեսությունների վերաբերմամբ, բայց հիմք կա կարծելու, վոր մենք այժմ 100-200 մեքենաներ 40 հազար կոլտնտեսություն (հակառակ 1927 թվի 21 հազարի), և նույնքան էլ պարզ ընկերություններ:

Թե վորքան նշանակություն ունի կոլեկտիվացման այս բուռն թափը մեզ հետաքրքրող հացի խնդրի համար, յերևում է հետևյալ տվյալներից: Կոլտնտեսությունների բերքը, վորպես ընդհանուր կանոն, զգալիորեն բարձր է անհատական տնտեսությունների բերքից: Այսպես

կենտրոնական— Սեանդյան շրջանում տարեկանի բերքը 1927 թվին դեպատինից յեղել փթերով:—

կոմունաներում	69,8
արտելներում	64,4
ընկերություններում	42,0
անհատ. տնտեսություններում	81,6

Կոմունան, այսպիսով, դեպատինից ստանում է յերկու անգամ ավելի բերք, քան մանր տնտեսությունը:

Հյուսիսային Կովկասում աշնան ցորենի բերքը (փթերով) 1927 թ. կազմել է դեպատինից.

կոմունաներում	100,9
արտելներում	100,0
ընկերություններում	90,0
անհատ. տնտեսութ.	84,9

Այստեղ էլ, վորքան խոշոր ու կազմակերպված է տնտեսությունը, այնքան ավելի բերք է տալիս դեպատինից:

Վերը, ընկ. Ստալինի բերած աղյուսակից մենք տեսանք, վոր կոլտնտեսություններն ու խորհրդ. տնտեսությունները, մանր տնտեսությունների համեմատությամբ, տալիս են հացի մեծ ապրանքայնություն (կոլտնտեսությունների և խոր.տնտեսությունների հացի ապրանքայնության տոկոսը հավասար է 47,2-ի, հակառակ չքավոր և միջակ տնտեսությունների 11,20%-ի):

Մենք ունենք նույնպես առանձին, ավելի խոշոր և կազմակերպված կոլտնտեսություններ, վոր տալիս են 60%¹/₀ ապրանքային արտադրանք (որինակ «Կարլ Մարքս կոմունան» Հյուսիսային Կովկասում):

Այսպիսով, կոլեկտիվացումը, վոր այժմ մասսա-

յական շարժում և դառնում գյուղում, հանդիսանում և հացի ֆրոնտի դժվարությունները իրապես վերացնելու հիմնական միջոցը, վորովհետև խոշոր անտեսությունը տալիս և խոշոր **քնդհանուր** արտադրանք և ավելի **ապրահօգույն** հաց:

Կոլտնտեսություններից բացի, մենք գյուղում ունենք խոշոր հասարակական կազմակերպության մի ուրիշ տեսակը — **խորհրդային սեփականություններ**: Կուսակցությունը բռնել և այն գիծը, վոր մոտակա 4—5 տարվա մեջ այժմ դատարկ մնացած հողերի վրա բուսական խոշոր խորտնտեսությունների ցանց (յուրաքանչյուր տնտեսության 10-ից մինչև 30 հազար շերտ, հող հատկացնելով), վորոնք կարող կլինեն տալ տարեկան 100 միլիոն փթից վոչ պակաս ապրանքային հաց: Խոր. տնտեսությունների այս ցանցը կհանդիսանա մեր հացի շուկայի ավելի կազմակերպված բաղաձայնից մեկը:

Այս ծրագրի գործնական կիրառումը սկսված և արդեն: Ծրագրված և խոշոր խոր. տնտեսությունների ցանց ստեղծել գյուղատնտեսության կողմից ղեկավարված հողերի վրա — Հյուսիսային Կովկասում. Կազակստանում, Սիբիրում, Վոլգայի ներքին և միջին շրջաններում, Բաշկիրիայում և Ղրիմում: Հաշվելով, յեկող սարի արդեն նոր խոր. տնտեսությունները պետք և տան մոտ 5—6 միլիոն փութ հաց: Նոր խոր. տնտեսություններն արդեն այս տարի ստանում են 570 տրակտոր, իսկ միջոցների ընդհանուր գումարը, վոր այս տարի հատկացված և այդ գործին, կազմում և 17 միլիոն ռուբլի:

Խոշոր հացահատիկ արդյունաբերող խոր. տըն-

տնտեսությունների համար ծրագրված և առաջիկա մի քանի տարում ոգտադործել այժմ դատարկ մնացած 2 միլիոն ղեսայախն հողը:

Խնչումն և այս վիթխարի-խորտնտեսությունների առավելությունը: Մենք արդեն մեր կոլտնտեսությունների փորձով պարզ տեսնում ենք՝ թե վորքան խոշոր և կոլլեկտիվ տնտեսությունը, այնքան ավելի ձեռնտու յե: Այսպես, որինակ, խոշոր կոլտնտեսություններում (20-ից մինչև 40 հազար ռուբլու արժեքի տրտագրանք ունեցող) աշխատանքի արտադրողականությունը **յեռեք անգամ** բարձր և, քան մանր կոլտնտեսություններում (5 հազար ռուբլու արժեքի արտադրանք ունեցող): Պարզ և, վոր կոլտնտեսությունների գործնականից առած այս յեղբակացությունը կիրառելի յե և խորտնտեսությունների նկատմամբ:

Ուշադրության և միջոցների կենտրոնացումը գյուղատնտեսության կոլլեկտիվացման վրա հանդիսանում և հացի ֆրոնտի դժվարություններից յեկնելու կարևորագույն պայմանը:

3. Կուլակի յեվ սպեկուլյանտի ղեմ պայքարելու գծով ամենից ավելի իրական միջոցը հանդիսանում և կուլակային տնտեսության հարկումն ուժեղացնելը:

1928/29 թ. գյուղատնտեսական հարկի որենքը կազմված և այնպես, վոր չքավորների և սակավազոր միջակների հարկի ծանրությունը թեթևացնելով՝ ուժեղացվի գյուղական վերնախավի հարկումը: Հարկի բնդհանուր գումարը ավելացված և 80 միլիոն ռուբլով (մոտավորապես 25⁰/₀-ով), անցյալ տարվանի հակառակ: Ըստ վորում, տնտեսությունների 35⁰/₀ը — այստեղ մասնում

են չբավորները — բոլորովին ազատվում են հարկից, տնտեսությունների 12⁰/₀-ը — սակավագոր միջակները — վճարելու են անցյալ տարվանից քիչ. տնտեսությունների 27⁰/₀-ը — միջակները — վճարում են նույնքան, վորքան և անցյալ տարի. մնացած, ավելի ունեւոր տնտեսությունները պետք է վճարեն ավելի, քան առաջ: Ըստ վորում, տնտեսությունների 12—13⁰/₀-ը կուլակները լեվ կուլակներին մոտեցողները — կվճարեն 90 միլիոն ռուբլի ավելի, քան առաջ: Այսպիսով, հարկի ամբողջ ավելացումն ընկնում է գյուղի ամենավերին խավի վրա: Այսպիսով, կուլակի համար առավել դժվար կլինի հացի սպեկուլյացիա անել:

Բայց բանը մենակ հարկը չէ: Պետք է գյուղում այնպիսի պայմաններ ստեղծել, վոր կուլակ-սպեկուլյանտը իրեն զգա չբավորների և միջակների հսկողության ներքո, վորոնք կտեսնեն նրա արարքները և զիմակազերծ կանեն նրան:

Միանգամայն անթույլատրելի է, հանցանք և գործադրել այնպիսի միջոցներ, ինչպիսին է 107 հոդվածի կիրառումը և այլն, առանց տարբերելու, առանց իսկական կուլակ-սպեկուլյանտ հաւրերին խնամքով հաւսնաբերելու: Այդպիսով կարելի է կուլակի համար պատրաստած լարվածը իջեցնել միջակի գլխին: Դա կլինեն կուլակցության գծի խախտումը գյուղում: Բայց ինչ վերաբերում է իսկապես կուլակներին, չարանենգ սպեկուլյանտներին, դրանց նկատմամբ նրանց կողքին կազմակերպված չբավորությունը իսկապես պետք է կիրառի ամենախիստ միջոցներ:

4. Գյուղից ապրանք հալթալթելու գծով: Ամառային ամիսներում պետք է այնպես կազմակերպել

արդյունաբերության աշխատանքը, վոր աշխանը բավականաչափ արդյունաբեր. ապրանքներ ունենանք՝ հաց և հում նյութեր արտադրող ռալյոնների համար: Անցյալ տարի մեր արդյունաբերությունն (արձակուրդների, վերանորոգման և այլ պատճառով) այնքան կրճատեց իր արտադրանքը, վոր մենք աշխանը մնացինք առանց արդյունաբեր. միջերների պաշարի: Այս դասն իզուր չպետք է անցնի:

Բայց ամառվա շրջանի խնդիրը — մասնակի բան և միայն: Հիմնական խնդիրն այն է, վոր զարկ տանք յերկրի արդյունաբերական արտադրանքին: Նախնական հաշվի համաձայն, արդյունաբերությունը առաջիկա 1928.29 տարում կտա 18⁰/₀-ով ավելի ապրանք, քան անցյալ տարի: Ըստ վորում, թեթև ինդուստրիան, վոր պատրաստում է մասսայական գործածության առարկաներ, իր արտադրանքը կավելացնի 15¹/₂⁰/₀-ով:

Արդյունաբերական արտադրանքի այսպիսի բարձրացումը պահանջում է հսկայական աշխատանք արտադրության ռացիոնալացման համար և խոշոր միջոցներ՝ արդյունաբերական շինարարության համար:

Յերկրորդ հիմնական խնդիրը — դա ապրանքի պաշարի բաշխումն է յերկրում: Անհրաժեշտ է ապահովել այնպիսի դրություն, վոր հացի և հում միջերի ռալյոնները, կամ վանիայի հենց սկզբից, պլանային կարգով տարվեն արդյունաբերական ապրանքներ՝ բավականաչափ քանակությամբ և անհրաժեշտ ասորութիւմեով:

5. Գյուղահասցեսական մթերքների գների հարբերակ սւրբան գծով: Մեզանում ստեղծվել է այնպիսի դրություն, վոր հացի գների ինգեկար գտնվում

և գյուղատնտեսական բոլոր մյուս մթերքների գների
ինդեքսներից ցածր: Այսպես, մթերման գների ինդեք-
սը 1927 թ. վերջում կազմում էր (1913 թ. գները ըն-
դունված են 100).

Հացահատիկային կուլտուրաներ 109,4

Յուղատերմեր 111,0

Տեխնիկական կուլտուրաներ (բամբակ,
վուշ) և այլն 140,4

Անասնապահական մթերքներ (միս, յուղ և
այլն) 188,8

Կենդական հում նյութեր (կաշի և այլն) . 174,8

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0226444

55.090

ԳԻՆՆ Ե 10 ԿՈՊ.